

26.5x28.79	1/3	עמוד 1	ידיעות אחרונות - 24 שעות	04/02/2014	40938745-0
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

אל תשלחו אותנו לחולות

הם הגיעו לארץ לבדם - עשרות ילדים ונערים שברחו מאפריקה ללא הוריהם. המדינה התגאתה בקליטה שלהם: לחלקם יש כבר תואר ראשון, לרובם בגרויות מלאות. צעירים כמו ג'ון פסהיי (בתמונה) אפילו אומצו על ידי משפחות ישראליות. סרט שנעשה על השתלבותם בפנימיית כדורי זכה בפרס הציונות. אז למה רוצים לשלוח אותם עכשיו למתקן חולות? | **יהודה שוחט, עמ' 4**

27.53x25.46	2/3	4 עמוד	24 שעות	04/02/2014	40938800-2
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

אנחנו הכי ישראלים שיש

יהודה שוחט | צילום: עטא עוויסאט

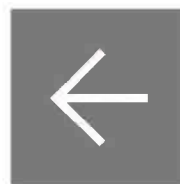

"זה שובר את
הלב". מימין:
מוחמד, אמאן,
ג'ון וטספלט

רשום כבעל פוטנציאל לזימון 'חולות', ושחזור שוב הבוקה חבר שלי כבר קיבל זימון. אני לא יודע מה לעשות. הם רוצים שיימאס לי, שארצה ללכת בחזרה לאריתריאה, אבל אין לי לאן לחזור, הם יודעים את זה. אני כבר הכי ישראלי שיש".
בשנים האחרונות מאומץ ג'ון על ידי משפחה ישראלית מנצרת עילית, שמשמשת לו כמשפחה לכל דבר. "הם היו החברה הראשונים שנכנסו לכדוריי לפני חמש או שש שנים, וכמה משפחות מנצרת עילית החלטנו לארח ולאמץ אותם", אומרת ענבל, שהחליטה עם בן זוגה לצרף אותו לשלושת ילדיהם. "כשבן הזוג שלי הלך עם ג'ון למשרד הפנים, אמרו לו שהם בינתיים לא מזמנים אותו בין הראשונים בגלל שהוא הופיע בסרט והם לא רוצים לעשות רעש. אבל הוא כנראה יקבל את הזימון. אנחנו דואגים לו והוא חשוב לנו ואנחנו מתגעגעים אליו", אומרת ענבל. "הוא מכיר את ההורים שלי, ואנחנו יוצאים יחד לחופשות משפחתיות. פה בארץ אנחנו לגמרי המשפחה שלו".
מה תעשו אם הוא יתבקש להגיע ל"חולות"?
"נעשה את כל המאמצים החוקיים האפשריים כדי שזה לא יקרה, אבל אם לא נצליח – נשאר אותו אצלנו ולא נשלח אותו לשם. זה לא עומד ככלל על הפרק. מישהו יכול לחשוב על האופי

אוטומטית על פי החוק הבינלאומי, והמדינה עצמה הכירה בכך וגם השקיעה בהם לא מעט.
"זה מוזעזע אותי באופן אישי", סיפרה אתמול שרת החינוך לשעבר יולי תמיר, שבשלהי תקופתה במשרד החלו כמה עשרות תלמידים ללמוד בבית הספר כדורי. "השקענו את נשמתנו כדי שהילדים האלה ירגישו שייכים ורצויים, וזאת גם הייתה הפרייגמה החינוכית שלנו – שהילדים האחרים יראו כמה הילדים האלה יכולים להיות בני בית ומצליחים. הם יותר ישראלים מכל דבר אחר. כמוכן שהשקענו בזה גם כסף, וזה שובר את הלב. אני לא אשכח את הביקור שלי בכדורי, כשעל הבמה עלה אבי, נער בחולצה לבנה, שהפך לקצין בצה"ל".
סיפורו של אותו אבי הפך לסרט תיעודי מר-גש, "להיות כמו אבי", שאף זכה בפרס "היצירה הציונית". בסרט הופיעו כמה ילדים-נערים, ובהם ג'ון פסהיי. הבוקה, כשייגש למשרד הפנים לחדש את הוויזה שלו, צפוי גם ג'ון לקבל לזימון למתקן "חולות".
"הגעתי לישראל לפני שש שנים", סיפר את-מול. "למרת בכדורי, סיימתי בהצלחה, המשכתי ל"ג'יי" והוצאתי דיפלומה במכונאות רכב. לפני חודש, כשהגעתי למשרד הפנים, אמרו לי שאני

הם היו מקור לגאווה, ושיי-משו גם כתעמולה מצוינת עבור מדינת ישראל. ילי-דים ונערים שהגיעו לכאן כפליטים מסודן ומאריית-ריאה, ללא הוריהם, וקי-בלו חיבוק גדול מכולנו ובמיוחד ממשרד החינוך. חיבוק שכלל תקציבים נאים, הפניה למוסדות לימוד ולפנימיות, תמיכה סוציאלית, ביטוחים. "תראו איך אנחנו קולטים את הזרים", אמרו אז. שנים ספורות חלפו וסינר-לה היפה הפכה שוב ללכלוכית.
אותם עשרות נערים, שבגרו בינתיים, החלו לקבל בימים האחרונים זימונים למתקן "חולות". "המדינה השקיעה בנו, הפכה אותנו לישראלים", אומר ג'ון, אחד מהם. "סיימנו לימודים, חלקנו כבר עם תארים, עובדים ולא מהווים נטל על המדינה. ופתאום – בום. שולחים אותנו לכלא לכל החיים".
הסיפור שלהם מעורר תהיות, משום שאחת המטרות הלא רשמיות בהקמת מתקן "חולות" היא לגרום למהגרי עבודה לעזוב מיוזמתם לאחר שלא תינתן להם האפשרות לעבוד או להסתובב באופן חופשי. בניגוד לכך, כמעט כל אותם צעירים הגיעו מסודן ומארייתריאה, שאזרחיהן מקבלים הגנה

הם הגיעו לכאן כילדים, חלקם אומצו על ידי משפחות ישראליות, המדינה השקיעה משאבים רבים בלימודיהם בבתי ספר ובפנימיות. לרבים מהם בגרות ועבודה מסודרת. אבל עכשיו קיבלו כמה עשרות צעירים, ילידי סודן ואריתריאה, זימונים למתקן "חולות". "המדינה הפכה אותם לישראלים ועכשיו מענישים אותם על זה"

40938806-8	04/02/2014	ידיעות אחרונות - 24 שעות	עמוד 5	3/3	26.72x28.79
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

לעשות למשל שירות לאומי בכפרי הנוער".

בתנועת מחנות העולים, שאימצה באופן רשמי עשרות נערים מסודן ומאריטריאה, מספרים כי כמה מהם כבר קיבלו זימונים והאחרים חיים בפי חד מפני הבאות. "למדתי על חשבון המדינה ואני רוצה להחזיר לה", סיפר איסו, שהגיע עם אמו המאמצת לוועדה והתחנן שיבטלו את הזימון שקיבל. "שייתנו לי הזדמנות".

כלא לכל החיים

כל הצעירים שהגיעו לישראל כנענים עברו בדרך מסלול בלתי נתי פס. חלקם איבדו את הוריהם, אחרים נחטפו, נאנסו, נמכרו ועברו חוויות גוראות. העובדה שהצליחו להתערות בישראל הייתה עבורם ניצחון אישי והוכחה שאפשר גם אחרת.

"הם קוראים לזה 'מתקן שהייה' ועוד כל מיני מילים מכובסות, אבל בשורה התחתונה 'חולות' זה כלל. וזה לכל החיים. מי שנכנס לשם לא יכול לצאת, אין חנינה", אומרת רותם אילן, ראש פרויקט ילדים ישראלים באגודה לזכויות האזרח. "בפנימיות הילדים פשוט פרחו. הם היו לראשונה במסגרת, עם תמיכה סוציאלית וצוות מדהים. עכשיו לוקחים את כל זה וזורקים לפח. זה מגוחך. אלה קטינים שגם ככה סובלים מטראומה. למה לרחוף אותם לכלא?"

אורית מרום, רכות הפעילות בארגון אס"ף (ארגון סיוע לפליטים), מתרועעת בימים האחרונים בניסיון למנוע את זימונם של הנערים ל"חולות". במקביל היא מדווחת שגם צעירים אחרים שהגיעו לארץ עם הוריהם והשתלבו בחברה ויצאו לשנת שירות ולהתנדבויות החלו לקבל זימונים דומים. "המדריניות של הממשלה היא להמאים עליהם את החיים", היא אומרת. "אבל אין לאנשים האלה לאן ללכת. זה בלתי נתפס שלוקחים ילדים שהמדינה השקיעה בהם והפכה אותם לישראלים, ופתאום שולחים אותם לכלא לכל החיים".

יור ועדת העובדים הורים בכנסת, ח"כ מיכל רוזין, ביקשה להפריד בין המדיניות של משרד החינוך לזו של משרד הפנים. "מדינת ישראל עשתה את המעשה הנכון כשהביקה את הילדים הבודדים האלה וסיפקה להם מקום בטוח לגדול בו", היא אומרת. "כשר החינוך גרעון סעד תמך ביוזמה הזאת. היום, כשר הפנים, הוא הורס את מה שבנה. הבוגרים האלה השתלבו בתינועות הנוער, הדריכו בהן, גרלו לצד צעירים ישראלים. אלה ילדים שנתרו ללא הגנה וללא תמיכה, וקיבלו חיבוק חם מצוותי כפרי הנוער וממשפחות מאמצות – רק כדי להיות מושלכים ביד עלי המדינה למתקן 'חולות'. ביד אחת הממשלה דאגה לממן את שהותם וחינוכם כאן, וביד השנייה היא שולחת אותם לכלא 'פתוח' בלב המדבר. זה לא רק אכזרי, זה גם אבסורדי ומשולל הצדקה".

מרשות האוכלוסין נמסר בתגובה: "רשות האוכלוסין וההגירה החלה לזמן לפני כחודש מסתננים, גברים, שאינם בעלי משפחות למרכזו השהייה הפתוח חולות. ככלל, כל זימון של מסתנן למרכזו השהייה הפתוח נבחן עניינית ופרטנית".

מרשות האוכלוסין נמסר בתגובה: "רשות האוכלוסין וההגירה החלה לזמן לפני כחודש מסתננים, גברים, שאינם בעלי משפחות למרכזו השהייה הפתוח חולות. ככלל, כל זימון של מסתנן למרכזו השהייה הפתוח נבחן עניינית ופרטנית".

מרשות האוכלוסין נמסר בתגובה: "רשות האוכלוסין וההגירה החלה לזמן לפני כחודש מסתננים, גברים, שאינם בעלי משפחות למרכזו השהייה הפתוח חולות. ככלל, כל זימון של מסתנן למרכזו השהייה הפתוח נבחן עניינית ופרטנית".

הכתבה שפורסמה ב"ידיעות אחרונות" לרגל עליית הסרט התייעודי "להיות כמו אבי", שזכה בפרס היצירה הציונית

ניסה הנציג ללחוץ עליו באופן בלתי תקין. "הוא אמר לי שאם אני לא רוצה להיכנס לכלא, אני צריך לשכנע את אמא שלי לעזוב את ישראל", הוא מספר. "אבל הם יודעים שאין לנו לאן לעזוב, אנחנו מדרפור. יש לנו הגנה כאן. מה אנחנו אמורים לעשות?"

עו"ד אוסנת ליפשיץ כהן, מהקליניקה לזכויות מהגרים במרכז האקדמי למשפט ועסקים, התגיסה לסייע למוחמד ומיהרה לדרוש ממשרד הפנים לבטל את כליאתו הצפויה. "זה ממש אבסורד", היא אומרת. "אותם ילדים שמערכת החינוך חיבקה לאורך כל כך הרבה שנים והשקיעה לא מעט כסף ומשאבים, בסופו של דבר זורקת אותם כשהם עוברים את הגבול שבין נערות לבגרות. האבסורד הכי גדול הוא שגדעון סעד כשר החינוך חיבק אותם, וכשר הפנים זרק אותם לכלא".

על פי הנתונים הרשמיים, מאז שנת 2008 נקלטו כ-300 קטינים בלתי מלווים מאפריקה, כמעט כולם מאריטריאה ומסודן, בכפרי הנוער ברחבי הארץ. ההערכות הן שישנם עוד כמה עשרות שהגיעו מעט לפני כן, ובסך הכל מדובר בכ-400 קטינים שנמצאים בארץ ללא הוריהם. הלל גילמן, מנהל בית הספר כדורי שכמה מבוגריו קיבלו או צפויים להישלח למתקן הכליאה ב"חולות", נכח אתמול בריון בנושא שקיימה ועדת העובדים הורים של הכנסת. "הפליטים הגיעו אלינו לבקשת שרת החינוך דאז יולי תמיר", הוא אמר בריון לשר החינוך שי פירון. "כולם מכירים את אבי, שהצלחנו להשיג לו תעודת זהות, וכולנו הענו ביחד לטקס סיום קורס הקצינים שלו. סספרט, שגם הופיע בסרט, ביקש להיות כמו אבי ואני לא יודע מה לומר לו. אנחנו יכולים לקלוט עוד. שהמדינה תיתן לנו, תאפשר לנו את זה כצעד הומני".

פירון מיהר להזמין את התלמידים שקיבלו או צפויים לקבל זימון ללשכתו והבטיח לנסות לסייע להם. "מדובר בכורדים, אולי בארבעה", אמר בישיבה. אך מבדיקה מתברר שהמספר גבוה יותר. "חלק מהכאוס זה כי כל אחד עושה דברים שלא בתחומי", אמר פירון. "בכל מה שנוגע למשרד החינוך, נפעל".

בהמשך רמז פירון שגם הוא אינו רווה נחת ממדיניות הממשלה ומשרד הפנים כלפי המהגרים: "בחברה הישראלית יש סממנים של הדרה וגזענות. התחלנו שינוי תרבותי. זה לא קורה ביום. לגבי הנערים האלה – זה מעשה הומני ממדרגה ראשונה. אני חושב שיהיה אתגר מעניין לתת להם

מה הם היו אומרים: "הנושאים הגדולים שבחיים הם המאבק והייסורים" | צ'רלי צ'פלין

הקטנים שלי שלומדים בביאליק-רוגוזין. אביו של מוחמד נעלם לפני יותר מעשור, כשר מוחמד היה בן עשר. מאז הוא מחזיק את המשפחה על גבנו. על פניו, אבות מפרנסים אינם נשלחים למתקני הכליאה, אבל פקדי משרד הפנים לא מגדירים את מוחמד כמפרנס. "הם יודעים שאת המשפחה שלי אי אפשר לזמן מבחינה חוקית", הוא אומר, "אז זימנו אותי".

לטענת מוחמד, כשהסביר לפקיד במשרד הפנים שהוא המפרנס היחיד ואינו יכול להישלח לכלא,

אבי: "הגעתי לישראל כנער למדתי בכדור, סיימתי בהצלחה והוצאתי דיפלומה במכונאות רכב. הם רוצים שיימאס לי, אבל אין לי לאן לחזור הם יודעים את זה"

ציה לשלוח את הילד שלו לכלא, ועוד סתם? הם חברה רציניים, יצרניים, מתנדבים, עושים שנות שירות. יש להם מקצועות. השקיעו בהם המון. הם לא פרוזטים, ולשלוח אותם לכלא זה להפוך אותם לעול על המדינה".

ההסעה תצא במועד

מי שכבר קיבל זימון למתקן הכליאה "הפתוח" הוא מוחמד, שהגיע לישראל לפני שש שנים והשיג לים את שנות הלימוד שלו בביאליק-רוגוזין בדרום תל-אביב, עוד בית ספר שכיכב בסרט מרגש ועטור פרסים. "בהתאם להוראת השהייה אשר ניתנה לי, עליך להתייצב במרכזו השהייה לא יאוחר מיום רביעי, 19.2, בשעה 17:00", נאמר לו במכתב שקיבל ממשרד הפנים לפני כשבוע. "הסעה מסודרת למרכזו השהייה תצא במועד שנקבע להתייצבותך מחניון היכל הספורט יד אליהו".

ברגע שקיבל את הזימון הופסקה מיידית עבודתו של מוחמד משום שהרבר מבטל אוטומטית את האשרה שהייתה בידו, והוא מסתובב חסר אונים ומתקשה לישון בלילות. "אני המפרנס של המשפחה שלי", הוא אומר. "אחותי הגדולה חולה בסרטן, ואנחנו מטפלים גם בילד שלה וגם באחים